

20. По загальних зборах нашої Пасічничої Централі // Український Пасічник. — Львів, 1937. — Ч. 7. — С. 122.
21. Промислова пасіка товариства «Рій» у Львові // Український Пасічник. — Львів, 1928. — Ч. 2. — С. 20.
22. Протокол оцінки експонатів Комісії Пасічничої Секції української сільсько-хліборобської Вистави, яка відбулася в дні 28. IX. 1927 р. // Сільський Господар. — Львів, 1927. — Ч. 21. — С. 262.
23. Фур І. Українська кооперація на Холмщині за німецької окупації, 1939—1944 / І. Фур // Надбужанщина, Сокальщина, Белзчина, Радехівщина, Камінецьчина, Холмщина і Підляшшя : іст.-мемуар. зб. — Нью-Йорк ; Париж ; Сідней ; Торонто, 1989. — Т. 2. — С. 689.
24. ЦДАУ, м. Львів. — Ф. 302, оп. 1, спр. 105. — Арк. 1.
25. ЦДАУ, м. Львів. — Ф. 557, оп. 1, спр. 2. — Арк. 7.
26. ЦДАУ, м. Львів. — Ф. 557, оп. 1, спр. 3. — Арк. 44.

Олена Рижко

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКІ МАТЕРІАЛИ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ «НОВА ЗОРЯ» (1926—1939 рр.): ПРОБЛЕМАТИКА, БІБЛІОГРАФІЯ, ПИТАННЯ СПАДКОЄМНОСТІ

У статті проаналізовано літературно-мистецькі публікації (рецензії, літературні портрети, огляди, полемічні матеріали) греко-католицького видання «Нова Зоря» (1926—1939 рр.) з метою використання досвіду часопису для практичної підготовки майбутніх журналістів у галузі літературно-художньої критики.

Ключові слова: *греко-католицький часопис, рецензія, літературний портрет, літературний огляд, полемічна стаття.*

В статье проанализированы публикации, посвященные литературе и искусству (рецензии, литературные портреты, обзоры, полемические материалы), греко-католического издания «Нова Зоря» (1926—1939 гг.) с целью использования опыта газеты для практической подготовки будущих журналистов в отрасли литературно-художественной критики.

Ключевые слова: *греко-католическая газета, рецензия, литературный портрет, литературный обзор, полемическая статья.*

In the article the literary and artistic publications (critiques, literary portraits, reviews, polemic materials) of the Greek Catholic edition

«Nova Zorya» (1926—1939) are analyzed. The purpose is to use the newspaper's experience for practical training of future journalists in the field of literary and art criticism.

Key words: *Greek Catholic edition, critique, literary review, polemic article.*

Звернення до заявленої теми зумовлено потребою пошуку шляхів удосконалення практичної підготовки майбутніх журналістів, зокрема в галузі літературно-художньої критики. У цьому плані нам видається важливим звернення до досвіду кращих українських видань, серед яких, безсумнівно, — газета «Нова Зоря» (1926—1939). Тож метою нашої статті є аналіз літературно-мистецьких матеріалів у цьому часописі.

Для реалізації поставленої мети потрібно розв'язати такі завдання: опрацювати матеріали означеної тематики; проаналізувати їхній потенціал щодо можливості використання у процесі навчання журналістів.

Об'єктом дослідження є публікації «Нової Зорі», що розкривають літературно-мистецьку проблематику.

Предмет дослідження становлять особливості висвітлення літературно-мистецьких матеріалів.

Часопис «Нова Зоря» був заснований у грудні 1925 р. у Львові, а вже 7 січня 1926 р. вийшло перше число. Видання проіснувало до 1939 р. (було закрито більшовиками), а відновив «Нову Зорю» 6 березня 1991 р. ординаріат Івано-Франківської єпархії УГКЦ.

У ювілейному «Слові...» з нагоди 80-річчя заснування (27 лютого 2006 р.) редактор відновленого часопису о. Ігор Пелехатий зазначив, що натхненником видання став преосвященний Григорій Хомишин, єпископ Станіславівський, першим редактором — священник Тит Галушинський, а від 1927 р. і до його закриття часопис редагував Осип Назарук [3]. Однак дослідниця галицької преси Л. Сніцарчук наводить точніші дані (підтверджені архівними матеріалами): «Першим редактором газети (1926—1928 рр.) «Нова Зоря» був Антін Лотоцький, ім'я якого у вихідних відомостях не значилося (а отже, не потрапило й у сучасні бібліографічні дослідження), від 1928 р. її редакцію очолив Осип Назарук» [5, с. 236].

Оскільки редактором «Нової Зорі» був публіцист і письменник О. Назарук, то зрозуміло, що в часописі «старанно вівся відділ літератури, науки й мистецтва» [2, с. 397].

Упродовж перших двох років існування у газеті регулярно вмішувалися невеликі художні оповідання, публіцистичні й наукові нариси (варто зауважити, що всі вони жанрово визначалися — «фейлетони»), які стосувалися сфери мистецтва. Ось приклади: перекладене оповідання І. Клюга про вчителя музики «Слава світа» (1926. — Ч. 32—34), цільовою настановою якого було зосередження уваги не лише на винятковій важливості моральних цінностей, а й на потребі формування естетичного смаку читача, розвитку вміння бачити красу; історичне оповідання А. Лотоцького «Справжнє героїство» (1927. — Ч. 45—46, 48—52) — про добу князя Святослава Ярославича; науково-публіцистична розвідка о. Северина Сапруна «Дмитро Бортнянський як творець і реформатор» (1926. — Ч. 34—37), яка не лише ознайомлювала читачів із творчістю видатного композитора (наведено біографічну довідку, перелік творів та їхній аналіз), а й охарактеризувала стан музичної культури в Україні й обґрунтувала необхідність навчання музиці, оскільки вона має «величезне значіння в культурнім життю людства» (Ч. 37. — С. 5); нарис В'ячеслава Заїкина про видатного математика Михайла Остроградського з нагоди 125-ліття від дня народження, в якому акцентовано основну настанову — українці мають пишатися своїми видатними співвітчизниками, а також прозвучав заклик «з'ясувати питанне про роль національного моменту в творчості» (1926. — Ч. 41. — С. 5) вченого.

У «Новій Зорі» регулярно анонсувалися нові книги, вмішувалися рецензії та анотації, презентувалися й «свіжі» числа періодичних видань.

1928 р., від третього числа, у часописі з'являється окрема велика рубрика «Література, наука, мистецтво» (далі — «ЛНМ») з підрубриками, яка вмішувалася зазвичай на с. 6—7. Відзначимо, що від першого, здвоєного (1/2-ге), числа у ній почала друкуватися повість «Роксоляна» О. Назарука (перша частина — ч. 1/2—69 за 1928 р.; друга частина — ч. 73 за 1928 р. — ч. 18 за 1929 р.). Повідомлення, що закінчення «Роксоляни» вийде окремою книжкою, було вміщено у ч. 18 за 1929 р.

Особливістю цієї рубрики є об'єднання близьких тематично матеріалів. Так, у ч. 3 вміщено рецензію на вірш Петра Карманського «З Бразилії» п. н. «З поля сучасної української літератури»;

низку анонсів, зокрема «Записок НТШ»; у підрубриці «Бібліографія» — рецензії на видання о. Спиридона Кархута «Граматика української церковно-слов'янської мови сучасної доби у зв'язку із староцерковнослов'янською мовою. Фономорфологія» (Львів : Праці Богословського наукового товариства, 1927. — Т. 3. — 284 с.) та Ярослава Гординського «Рукописи бібліотеки монастиря св. Онуфрія ЧСВВ. У Львові» (Жовква : Вид-во ЧСВВ, 1927); огляд часописів. У ч. 4, крім статті Івана Кревецького «Регіоналізм» (с. 6), розміщено повідомлення про наукові знахідки чи окремі мистецькі події. Наприклад: «Невідомі листи Шевченка» («Як довідуємося, проф. Ів. Зілинський з Кракова знайшов в одній із краківських бібліотек невідомі досі листи Т. Шевченка. Листи ці має видати Українська Академія Наук у Києві»); «Рисунки Г. Нарбута» («Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові одержав на днях цінну збірку невідомих досі оригінальних рисунків найкращого українського графіка пок. Г. Нарбута. Збірка числить кількадесять рисунків»). У підрубриці «Бібліографія» розміщено розгорнуті рецензії на збірник історичної секції УАН п. н. «Київ та його околиця в історії і пам'ятках» (К. : Держ. вид-во України, 1926. — 475 с.) під загальною редакцією М. Грушевського та польськомовне видання про історію Тернопільського воєводства О. Чоловського та Б. Януша (Т., 1926. — 198 с.); у підрубриці «Нові видання» — повідомлення про вихід нових чисел часописів «Місіонар» та «Наш Приятель» (місячник для «молоді і шкільних дітей»). Продовження циклу статей І. Кревецького з проблем регіоналізму знаходимо в наступних числах, у яких подання матеріалу також організовано за тематичним принципом. Окрім згаданої розвідки, 8-ме число, наприклад, містить такі замітки: «Кабінет виучування Поділля», «Краєзнавче видання на Закарпаттю», «Краєзнавство на Білій Русі».

Окрім згаданої рубрики, матеріали мистецької тематики друкуються й окремо, на інших сторінках.

Якщо говорити про тематико-жанрове розмаїття літературно-мистецьких матеріалів часопису, то можна виділити такі загальні блоки: *рецензії, літературні портрети, літературні огляди, полемічні матеріали.*

Прикладами ґрунтовних *рецензій* можуть бути такі публікації: у ч. 6 (1928) — розгорнута рецензія на першу антологію галицької та

буковинської поезії п. н. «Галицька та буковинська поезія XIX віку» (редакція і вступна стаття Б. Якубського) (К. : Книгоспілка, 1927. — 168 с.). До антології увійшли твори таких поетів, як: М. Бачинський, І. Вагилевич, С. Воробкевич (псевд. Д. Млака), Т. Галіп, Я. Головацький, І. Грабович, І. Гушалевич, К. Климович, О. Козловський, О. Колесса, В. Коцовський (Корженко), О. Левицький, О. Маковей, В. Масляк, А. Могильницький, В. Навроцький, К. Попович-Боярська, П. Свенціцький, К. Устиянович, М. Устиянович, О. Філяретів, В. Шашкевич, М. Шашкевич, Ю. Шнайдер (псевд. Уляна Кравченко), В. Щурат, С. Яричевський. Рецензент зауважує, що недоліком антології є відсутність творів І. Франка та Ю. Федьковича (вони видані окремими книжками), оскільки це руйнує концепцію цілісного сприйняття поезії краю — адже до збірки не ввійшли поетичні твори її найкращих представників. Автор відзначає також малий наклад видання — 3000 примірників.

Цікавою є рецензія (автор — В. З.) на нарис Дмитра Чижевського «Західна філософія в старій Україні», виданий німецькою мовою у Берліні 1928 р. (ч. 13). Заслужують на увагу: розгорнута рецензія (1928. — Ч. 79) на працю І. Свенціцького «Іконопись Галицької України XV—XVI віків» (Збірки Національного музею у Львові. — Львів, 1928); рецензія автора під криптонімом К. на працю М. Н. Сперанського «Тайнопись в юго-славянских и русских памятниках письма» (Л. : Изд-во АН СССР, 1929. — 162 с.) п. н. «Тайне письмо на Україні» (1931. — Ч. 57. — С. 6).

Літературні портрети зазвичай вміщуються з нагоди певної пам'ятної дати (день народження, день смерті, річниця творчої діяльності). Ці публікації є цікавими зразками літературної критики й інтерпретації творів.

Так, у ч. 12 за 1928 р. надруковано велику статтю «Ольга Кобилянська» (без зазначення автора) з нагоди 40-річчя творчої діяльності письменниці. Критик стверджує, що «Кобилянська своїми творами починає в історії української повісти нову добу». До її появи побутовали твори етнографічно-побутові, вона ж започаткувала психологічну літературу. «Вся літературна діяльність Кобилянської перейнята впливом німецької культури. В своїх оповіданнях і повістях виступає Кобилянська як новаторка, що намагається прокласти нові шляхи і в літературній творчості і в громадському та

родиннім життю, що хоче перенести — з європейської (головно німецької) культури на український ґрунт нові ідеї, нові змагання, нову мораль, новий світогляд.»

Отже, у публікації міститься позитивна оцінка (на відміну від бачення народниками) значення «німецькості» у творчості письменниці. Натомість критик розкриває внутрішню суперечність її основного ідеалу: «Річ ясна, «бути самому собі ціллю і розвивати свою індивідуальність по лінії найвищої краси і гармонії» се досить невиразний і, головне, самопроторічливий ідеал; якщо людина старатється розвинути й піднятися до вищого ідеалу, до вищої гармонії й краси (себто до того, що є для людини іншим, зовнішнім, чого вона не вміщує в собі й чого їй бракує, що знаходиться вище людини, над нею), — тоді, очевидно, в сім вищим ідеалі — а не «в самім собі» — буде мета людини; коли ж людина себе саму має за єдину мету, — тоді вона не має потреби й не може підноситися до якогось вищого стороннього ідеалу; тоді вона кружлятиме постійно навколо своєї особи, свого я». Відзначимо, що цей аналіз, безперечно, не містить тієї агресії, як, скажімо, критика С. Єфремова (стаття «В поисках новой красоты», 1902), який закидав письменниці нехтування справжнім життям, невідповідність сюжетів здоровому глуздові, сповідування культу краси, індивідуалізм, зневажання народних мас. Однак це зауваження викликає певні заперечення, зокрема щодо невиразності ідеалу. Адже Кобилянська вкладає у уста своєї героїні (Наталки) цілком струнку програму саморозвитку, самопізнання й самореалізації: «Бути передовсім собі ціллю, а опісля стати або для одного чимсь величним на всі часи, або віддатися праці для всіх» [1, с. 193]. Тобто розкрити в собі усі ті таланти, що ними наділив тебе Господь, створивши, як і будь-яку людину, за образом та подобою своєю, і ті, що ними Він обдарував тебе як окрему особистість; а потім використати ті таланти й дари на користь суспільності.

У часописі звучить також цілком природна для греко-католицького часопису критика ніцшеанства і впливу Ф. Ніцше на творчість письменників, зокрема українських, які послідовно обстоювали його ідеали, оскільки німецький філософ, сповідуючи апологію сили, відмежувався від християнства, яке вважав релігією співчуття, що породжує слабкість. У тексті аналізованої статті згадано прізвища

російських письменників Арцибашева, Горького, Савінкова та українця В. Винниченка, що йому «дісталось» найбільше за твори, «в яких бачимо іноді найбільші прояви гидоти й з погляду морального й естетичного» (с. 2).

Водночас О. Кобилянську названо «занадто культурною», із розвиненими морально-естетичними почуттями, «щоб вона могла піти шляхами такого Винниченка, таких Савінкова, Горького, Арцибашева», тож письменниця «не зробилася справжньою ніщеанкою». Не розв'язавши порушених нею-таки питань (зокрема жіночого), вона у своїй творчості дала низку яскравих психологічних типів. Слушно зауважено, що найкраще їй вдавалися жіночі образи та образи мужчин «з ніжною, жіночою душею». Чоловічі ж образи інших типів надто схематичні. Відзначено майстерність у змалюванні картин природи, які «художньо й гармонійно доповнюють розвій подій і змалювання душевних переживань героїв, і надають ще більшої краси її творам». І, знову ж таки, цілком тенденційно висловлено жаль з приводу «нерелігійності» творів письменниці.

Власне, як повідомив сам часопис, статтю про О. Кобилянську починається публікація низки матеріалів про «літературу українську й чужу з нашої точки погляду» (с. 3), які будуть підготовлені редакцією та запрошеними авторами.

До речі, В. Винниченка згадано не лише в цій публікації, його активно критикують і в подальшому. Так, у ч. 18 за 1928 р. вміщено статтю «Володимир Винниченко: Нарис літературної характеристики» (автор — Орест Кам'янецький). Попри визнання («В. безперечно оден з найталановитіших і найвидатніших українських письменників» (с. 6), його гостро критикують особливо за те, що він «найтісніш... зв'язаний з російським письменством». «В. майже в рівній мірі володіє епічним і драматичним талантом. Він має, як мало хто з українських письменників, хист захоплювати читача сюжетом, оповіданням, розвитком дії, яскравими образами, тонким і іноді досить глибоким психологічним аналізом» — увага акцентується на тому, що письменник «своїми «пікантними» й аморалістичними творами дуже пошкодив і своїй популярності. Через сі твори, в Росії а по части й на Україні, усталився погляд на Винниченка, як на наслідувача другорядних російських письменників, і тимсамим як на другорядного чи навіть третьорядного письмен-

ника, що «плететься у хвості російської літератури» (хоч в дійсності він перевищує талантом майже всіх російських письменників поч. ХХ. в.). Разом з тим він вичеркнув себе семи творами з числа класиків української літератури, загально признаних, загально читаних і загально шанованих. Бо доброї половини, а може й більшості його творів — через їх «пікантність», нездорову сексуальність та ин. аморалістичні риси й тенденції — не можна ані молоді поручити, ані читати в родиннім кругу, ані рекомендувати чужинцеві для ознайомлення з ними, як із взірцями українського письменства». Так, повідомляючи про вихід у Харкові роману «Сонячна машина» (1928), відзначають: «Отже маємо тут: буржуїв і пролетарів, клясову нетерпимість і соціалістичні утопії, пропаганду революції, атеїзм, моральну розперезаність, культурну вульгарність і т. д. — все у скондензованій масі. Як Винниченко руйнує подружжя, се відомо. Зате нове в сім творі своєю величиною — богохульство. Очевидно: се тепер особливо підходить під смак Москви».

Отже, В. Винниченка критикують саме за його новаторство, за проповідь «буцімто «нової морали» — чесности тільки з собою», за «богохульство». Звичайно, письменник шукав для своїх героїв опори не в традиційних християнських цінностях, але йому не можна відмовити в тому, що він дуже добре усвідомлював вагу моральних чинників у суспільстві. Так, один із героїв роману «Заповіт батьків», Петро Заболотько, зауважує, що лихо в людським житті — не лише від «соціальних умов», а й від неготовності людини до морального самовдосконалення. Увагу потрібно зосередити, очевидно, на тому, що, як слушно зауважив В. Панченко, Винниченко виявляється переконливішим у розвінчанні старих «божків», аніж у моделюванні того, що має замінити їх.

Своє продовження критика творчості письменника отримала в наступній публікації О. Кам'янецького: «Мораль» Винниченка: Жерела і зміст. — Письменник, що радить убивати батьків і дітей...» (1928. — Ч. 26). Тут гостро засуджуються ідеї контроверсійного письменника (хоч і не береться до уваги, що Винниченко-митець дуже часто поборював Винниченка-доктринера), зокрема принцип «чесности з собою»: «...сі «ідеальні» герої Винниченка без вагання віддаються «природним» пристрастям і втіхам життя, не зупиняючись перед брехнею, підступом, розпустою, убийством».

До речі, треба звернути увагу й на підзаголовок: «Письменник, що радить убивати батьків і дітей...». Він, м'яко кажучи, не зовсім коректний і зумовлений, очевидно, тим фактом, що Винниченко тричі використав мандрівний сюжет (який поширився завдяки творам Гі де Мопассана («Сповідь») й Габріеле Д'Аннунціо («Невинна жертва») про батька (чи людину, що опиняється у ролі батька поза власною волею), який убиває власну небажану дитину (драма «Memento» (1908) та романи «Посвій» (1912) і «Записки Кирпатого Мефістофеля» (1916)). У цих текстах він «тричі ставив своїх героїв у ситуації, коли вони повинні були чимось поступитися: або власними принципами «нової моралі» — або життям дитини. У двох випадках перемагав Принцип, в одному («Записки Кирпатого Мефістофеля») — дитина». Однак, наголошує В. Панченко, «про **наслідвання** Гі де Мопассана чи Г. Д'Аннунціо не йдеться, бо у В. Винниченка свої художні завдання. Сюжет, пов'язаний з убивством небажаної дитини (до речі, поява цього сюжету має ще й біографічний мотив — йдеться про взаємини В. Винниченка й Люсі Гольдмерштейн і драму їхньої дитини), яку батько (чи «батько») виставляє на крижаний холод, потрібен йому для перевірки героїв, які сповідують «нову мораль», в якій не останнє місце займає апологія сили й індивідуалізму. Герої експериментують — і виявляється, що ціна їхніх експериментів надто висока, моторошна, нелюдська».

Безапеляційний висновок рецензента («се один з найшкідливіших письменників, яких видала буйна українська земля») не відповідає істині, оскільки «бунт проти дисгармонії в ім'я внутрішнього ладу обертається несподіваними наслідками, осоромленням Принципу. Смерть дитини постає як жадливий результат насилля **схеми над життям**» [4, с. 260].

Апологія сили й індивідуалізму знову повертає нас до Ф. Ніцше, рецепція ідей якого В. Винниченко критикувалася особливо гостро. У ставленні В. Винниченка до німецького філософа виявилася властива письменникові амбівалентність, бо він був і соціалістом, і ніцшеанцем, тоді як сам Ніцше відкидав культ маси, колективу. З-поміж основних складових філософії Ніцше (за Г. Вайнінгером) — антиморалізму, антисоціалізму, антидемократизму, антифемінізму, антиінтелектуалізму, антипесимізму й антихристиянства — В. Винниченка приваблювали насамперед «переоцінка всіх цінностей»,

бунт проти старої моралі, культ індивідуалізму. «Заратустра Фрідріха Ніцше, — наголошує дослідник творчості письменника В. Панченко, — проклав дорогу «новій людині» Володимира Винниченка. Соціалістичні ідеї парадоксальним чином поєдналися в українського письменника з ніцшеанськими» [4, с. 132].

Ще перебуваючи у київській тюрмі, В. Винниченко переклав літературно-філософську притчу Ф. Ніцше «Так промовляв Заратустра», згодом у його оригінальній творчості з'явиться чимало героїв — ніцшеанців-соціалістів. Це й Мартин із «Дисгармонії» (1906), і Мирон Купченко із «Чесності з собою» (1909 р.; спочатку цей герой з'явився у драмі «Щаблі життя», 1907), і Василь Кривенко з «Memento» (1908), Зінько Чупруненко з «Великого Молоха» (1909), Вадим Стельмашенко (романи «Посвій», «Божки», 1912—1914), Петро Заболотько («Заповіт батьків», 1913), Суховій (драма «Мохноноге», 1915), Андрій Халепа («Хочу!», 1919), і навіть Яків Михайлюк із «Записок Кирпатого Мефістофеля» (1916), який, формально програючи двобій із людською «природою», таки перемагає, бо зберігає у собі людину. Всі названі герої так чи інакше беруть на себе роль «деміургів» і, поборюючи старих богів у невтомному запалі «переоцінки всіх цінностей», перетворюються на нових. Тож, як бачимо, з одного боку, надлюдина Ніцше не давала Винниченкові спокою, з іншого — потрібно відповісти на запитання, поставлене В. Панченком: чи містили твори українського письменника «проповідь індивідуалізму й аморалізму», адже саме за це Винниченка критикували чи не найбільше, зокрема й критики з «Нової Зорі». Шукаючи відповіді, дослідник акцентує увагу на трьох аспектах. По-перше, у В. Винниченка зазвичай присутні опозиційні пари героїв, які опонують один одному, озвучуючи суперечливі погляди самого письменника, тож «індивідуалізм і імморалізм» його героїв не **перетворюються на проповідь** індивідуалізму й імморалізму. «Завжди залишається простір для сумнівів і альтернатив». По-друге, в індивідуалізмові цих героїв «об'єктивно присутній елемент протесту проти знеособлення людини». І, по-третє, «суб'єктивно В. Винниченко не був заперечником моралі як такої, він лише шукав моделі нової моралі, яка б замінила стару — лицемірну й анахронічну» [4, с. 147—148]. Отже, робить загальний висновок В. Панченко, «діалог В. Винниченка з Ф. Ніцше не був особливо продуктивним.

Передусім тому, що його «сильні особистості» постали малопривабливими й навіть відштовхуючими резонерами» [4, с. 155].

З-поміж інших цікавих матеріалів О. Кам'янецького треба виокремити такі: стаття про Михайла Коцюбинського «з приводу 15-ліття з дня його смерті» (1928. — Ч. 29), в якій письменника критикують за «брак релігійного світогляду», зокрема повість «Тіні забутих предків» — за «культ природи» («прославлення т. зв. «здорової безпосередности та простоти відносин») і «погансько-пантеїстичну тенденцію» (с. 6).

Розвідка «Борис Грінченко: «Людина обов'язку» — оден з наших позитивних письменників» (до 18-х роковин від дня смерті) (1928. — Ч. 33). Зауважимо, що всі великі статті містять і біографічні дані, й аналіз творчості з урахуванням міркувань і думок багатьох критиків. «Повісти Грінченка з мистецького погляду, без сумніву, слабші від повістей і романів Кобилянської, Коцюбинського, Винниченка. Але вони написані легкою, гарною мовою, читаються без нудьги і навіть подобаються багатьом читачам, оскільки ті читачі не зіпсовані ще читанням «масних» Винниченкових і т. под. творів. Взагалі, творчість Грінченка, хоч і не відзначена великим літературним хистом, але свобідна від деморалізуючих елементів, була й залишається одним з найбільш додатних явищ у нашій письменстві, дуже бідним, на жаль, позитивними творами» (с. 6).

У статті «Микола Костомарів: в 111-річницю уродин» (1928. — Ч. 37) критик називає письменника однією з найсвітліших постатей України ХІХ ст., зауважує недооціненість, найбільшою вадою вважає перевагу «романтично-народницького захоплення над державницькою ідеєю в багатьох його творах» і шанує за «глибоко релігійний характер ідей»: «Християнська релігія для Костомарова се найвища мета й вартість в усім життю; слов'янофільство-«месіянський» націоналізм і народництво в його світогляді підпорядковані релігійній ідеї» (с. 6).

У часописі вміщено також редакційні статті, присвячені відомим письменникам. Так, у ч. 61 (1928. — С. 5—6) надруковано матеріал «Леся Українка» — до 15-ліття з дня смерті («Поетична творчість Лесі Українки: Лірична поезія Л. Українки. — Л. Українка яко клясична виразниця громадянських настроїв і поглядів української передреволюційної інтелігенції»). У ч. 63 подано продовження

публікації п. н. «Епічна й драматична творчість Лесі Українки: Л. Українка jako класична українська письменниця» (с. 6). Тут опубліковані також: стаття «Гр. Квітка-Основ'яненко («Батько української повісти» і його роля в українському письменстві)» — до 150-річчя з дня народження (с. 5); «Гр. Квітка-Основ'яненко jako релігійно-консервативний письменник: нарис характеристики його світогляду» (автор — під крипт. В. З.) (с. 5—7); «Олександр Олесь: найбільший з живучих поетів України» — до 25-ліття творчої діяльності (1929. — Ч. 10. — С. 6—7); «Василь Щурат» М. Пасіки — з приводу 40-ліття його письменницької й наукової діяльності та 60-ліття його уродин (1932. — Ч. 2. — С. 6—7); «Омельян Огоновський — перший історик української літератури» В. Б. — з нагоди 100-річчя його народження (1933. — Ч. 1. — С. 10—11; Ч. 2. — С. 5).

Змістовною є велика праця В. Б. «Микола Хвильовий» (1933. — Ч. 46. — С. 5—6; Ч. 47. — С. 4; Ч. 48. — С. 4—5; Ч. 50. — С. 5—6; Ч. 51. — С. 4—5; Ч. 52. — С. 6—7). Редакція часопису вміщує таку велику розвідку про неоднозначного й складного письменника з багатьох причин (як зазначено в редакційній примітці); насамперед з огляду на те, що його творчий і життєвий шлях можуть слугувати промовистим прикладом: «Особистість і творчість Хвильового поучаючі головню тим, що 1) се яркий протест проти накидування Україні московської культури, яка Українцям органічно противна; 2) се рівню яркий доказ, що не можна успішно боротися з большевицькою руїною, стоячи на ґрунті призначання большевизму, бо таке поведення мусить довести тільки до упокорень і вкінці до самогубства в переноснім і в дійснім того слова значінні» (Ч. 46. — С. 5).

Часопис друкує статті не лише про відомих, а й про недооцінених письменників, прагнучи цілісно представити літературний процес. Автор (під крипт. К.) статті «Тимотей Бордуляк» («Оден з найталановитіших та оден з найбільше непомітних галицьких письменників») порівнює зацікавлення письменником у Галичині та у Великій Україні, подає біографічну довідку, аналіз і бібліографію творів (1929. — Ч. 26. — С. 6—7). Ще один приклад — публікація В. З. «Микола Щербина (Один з найбільших поетичних талантів Східної України, принесений в жертву сусідській культурі)» (1929. — Ч. 61. — С. 6).

Наприкінці 1932 р. газета вмістила низку матеріалів, присвячених молодим авторам, як-от: Агаміс (псевд. О. Моха) «З літературних новин молоді України» (критика видання: Чернява Іван. На Сході — ми! — Львів : Стрибожич, 1932. — 198 с.) (Ч. 77. — С. 6—7); Орест Петрійчук «З сучасної української поезії» (рецензія на книжку: Семчук Степан. Фанфари. — Жовква ; Шикаго, 1931. — 143 с.) (Ч. 79. — С. 6).

«Нова Зоря» прагне представити здобутки літератур різних народів, а також визначити їх вплив на українську літературу. Іноді вона вступає в полеміку з іншими виданнями, наприклад із газетою «Діло» — з приводу значення польської літератури (Кревецький І. Чи хочемо повної культурної ізоляції? Дещо про ролі польського письменства на Україні. — 1928. — Ч. 83. — С. 6).

У цей же блок входять і статті, присвячені творчості зарубіжних письменників. Так, у ч. 22 за 1928 р. опубліковано матеріал (без зазначення авторства) до 100-річчя від дня народження норвезького «великого драматурга і мислителя» Генріка Ібсена (біографія, аналіз творчості) (с. 6), що містить симптоматичний висновок: «Значіння Ібсена і причини його всесвітньої слави треба шукати в модности проповідуваних ним ідей. По ідеям своїм Ібсен такий самий представник безмежного індивідуалізму в літературі, як Шопенгауер і Ніцше — у філософії, як анархісти — в політиці. Ніхто не заперечує глибини й оригінальності його ідей. Тільки ідеї сі не огріті любовю до людей, тільки сила їх — не від Бога. І для того властива суть усеї творчості Ібсена не що інше як — скептицизм». У ч. 31 за 1928 р. надруковано статтю С. Томашівського, присвячену 100-літтю з дня народження французького письменника Іпполита Тена (1828—1893). У 67 ч. за 1928 р. — матеріал Ольги Кавецької «Сельма Лягерлеф та її епоха» до 70-річчя від дня народження відомої шведської письменниці, Нобелівського лауреата, «авторки чудових романтичних повістей, легенд і новель, в котрих часто відбиваються правдивий християнський світогляд та широко-християнські почуття й настрої письменниці» (с. 6). Того ж року в ч. 73 опубліковано редакційну статтю «Лев Толстой» — (з приводу століття з дня народження) (с. 5) та початок статті О. Максимовича «Лев Толстой як мислитель (Доба Льва Толстого. — Росквіт матеріалізму в серед. ХІХ. в. — Толстого критика матеріалістичної, безрелігійної

цивілізації)» (с. 5—6). Продовження публікації — у ч. 75 п. н. «Релігійно-моральні шукання Льва Толстого» (с. 5—7).

1929 р. вміщено статі «Люї Понс де-Леон» («Лебідь Гранади», «Князь клясичних поетів Еспанії») — до 400-річчя народження поета й богослова (Ч. 22. — С. 6), «Антін Чехов (великий письменник укр. походження)» (Ч. 63. — С. 6—7) авторства В. Миропільського.

1932 р. у виданні опубліковано велику статтю «Йоган Гете (В століття його смерті)» А. Ч. (Ч. 32. — С. 9—10). Традиційно вона містить біографічні дані, перелік творів, аналіз творчості. І знову здобутки письменника зважуються на терезах моральності/аморальності, релігійності/арелігійності, визнання/невизнання Церквою й духівництвом, а також придатності/непридатності творів для читання молоддю. Наприклад, ось характерний за змістом для численних літературно-критичних матеріалів пасаж із цієї статті: «При всій величчї Гетого, при всіх його здібностях, добрих замірах і високій культурі — творів його не можна поручити як чистого жерела сили. Не можна поручити ні суспільности, ні тим більше молоді. Чому? Власне тому, що в його величезній спадщині є все: що серед великих скарбів золота його знання і брилянтів його ідеальних змагань і поривів повзуть також їдовиті ящірки й гаддя з отруєю, яка може запаморочити навіть сильний ум» (с. 10).

Відзначимо, що вартісність творів майже кожного письменника оцінюється також під оглядом його лояльності до більшовицького режиму чи спротиву тому режимові або ж принаймні відкиданні різноманітних почесей, виказуваних останнім. Як, скажімо, в уже згадуваному матеріалі М. Пасіки про В. Щурата: «Чи можна вважати Щурата католицьким письменником? Це факт, що з-поміж новочасних українських поетів у Щурата найсильніше бриніла релігійна струна. Річ ясна, що Василь Щурат був релігійним поетом. Одначе, чи можна подумати собі в західній Європі католицького письменника, який приймав би почесне відзначення від большевистської мнимо-наукової інституції, тої інституції, котру большевики zdeградували до ролі пропагаторки «ленінської науки» й безбожництва (йдеться про обрання Щурата академіком ВУАН. — *О. Р.*)?.. Д-р Василь Щурат прийняв титул від безбожної большевицької установи й не оповістив, що зрікається його. Ствердження сего факту є рівночасно відповіддю на поставлене вгорі питання» (с. 7). Тож, як

бачимо, досліджувані матеріали позначені певною тенденційністю, яка цілком зрозуміла з огляду на видання.

Редакція часопису вміщувала найрізноманітніші *літературні огляди*: «Сучасна література на Вел. Україні (Нарис її характеристики за останнє десятиліття (1919—1929)» (1929. — Ч. 1—2. — С. 7—8; Ч. 3. — С. 6—7); А. Ч. «Наймолодша культура (література й мистецтво американських негрів)» (1929. — Ч. 43. — С. 6); «У них а в нас (Утворення Академії Польської Літератури. — Кілька заміток про наші відносини)» (1929. — Ч. 45. — С. 10); «З Французької академії літератури» (1929. — Ч. 46. — С. 6); Арамис «З нашого стрілецького письменства» (1934. — Ч. 66. — С. 6); о. М. Ріпецький «Нова українська діточа література» — огляд найновіших видань львівського видавництва «Світ Дитини» (1932. — Ч. 11). В останній публікації автор констатує значні здобутки видавництва: «...своїми прегарними виданнями, цікавими і прикрашеними численними ілюстраціями розбуджує серед нашої дітвори охоту до читання та засіває в діточих серцях зерна правди, добра і краси». Рецензент звертає увагу на необхідність публікацій з історії України, особливо княжої доби, оскільки «нинішня школа не дає нашій дітворі національного виховання. Се завдання сповнили б у значній мірі історичні, приступні для дітвори, багато ілюстровані книжечки. Вони певно причиняться до поширення і розбудження національної свідомости серед наших шкільних дітей і доростаючої молоді» (с. 7). У ч. 2 за 1933 р. вміщено «Огляд нових діточих видань в Галичині» о. М. Ріпецького (с. 10), а також статтю К. «Нові праці з української бібліографії (Фольклор. — Краєзнавство. — Мова. — Історія. — Преса. — Зах. Україна)» (1932. — Ч. 25. — С. 6—7). Аналізуючи видання, що з'явилися у Великій Україні, оглядач слушно зауважує, що укладання бібліографічних списків — це єдино можлива наукова праця в умовах більшовицького режиму.

Прикладом *полемічних матеріалів* може слугувати низка статей, які так чи інакше торкалися творчості І. Франка. Так, ще 1926 р. (ч. 40) було вміщено передову статтю «Культ Франка», де, зокрема, докладно розкривалося світогляд письменника та його ідеологію, яку вважали «вбийчою для всякої суспільності», оскільки митець «не признає... ніякого Бога, для нього існує тільки матерія» (с. 1). Безперечно, видатні Франкові здобутки визнаються: «Франко

се великий поет і письменник, що написав багато гарних творів», але «культ се пошана особи і всієї праці даної особи, се освячення цілості її роботи. Франко отже не може бути предметом культу укр. суспільности» (с. 1). Звичайно, необхідно брати до уваги, що поняття «культ» тоді не мало таких негативних конотацій, як тепер.

Продовження ця полеміка отримала 1932 р. Так, у ч. 45 та 47 надруковано обсягові статті О. Назарука «Світогляд Франка», «Довкруги культу Франка» (с. 1—3) та «Чи добре було б у молодь вщипити культ Франка» (с. 6—7), викликані дискусією із газетою «Діло» (передовицю «Чи Франко був безбожником?») вміщено у ч. 129 за 1932 р.). Треба вказати, що тут «культ» сприймається як визнання можливості бути чи не бути «Учителем» для усього народу. Висновок цілком закономірний для авторів католицького напрямку: «...ми кажемо, що ні. І подаємо причину того: сей поет мав душу зломану гірким болем невірства».

Відображенням літературної полеміки є стаття автора під криптонімом К. «До Європи! (Літературний спір на В. Україні)» — про літературну дискусію (1928. — Ч. 51).

З-поміж методологічних статей можна вирізнити такі: «Українська літературна критика» О. К. (1929. — Ч. 28. — С. 6—7; Ч. 30. — С. 6); «Популярні видання (про потребу, форму та зміст книжок для народнього читання)» (1929. — Ч. 34. — С. 6—7) о. М. Ріпецького; «Літературна критика в Галичині за 1929 р.» В. Миропільського (1931. — Ч. 16. — С. 6—7; Ч. 18. — С. 6; Ч. 20. — С. 6—7; Ч. 22. — С. 6 (у цьому ж числі в окресленому контексті починається публікація того ж автора «Націоналістична критика» «Розбудови Нації»). У статті «Осінь іде... (Про урядження і ведення бібліотеки. Теорія і практика бібліотечної справи)» о. Мирослава Ріпецького, крім практичних порад, подано перелік українських видань про бібліотечну справу (1931. — Ч. 67. — С. 3—5).

У газеті друкуються також малі літературні форми, як-от гуморески, зокрема про «радянське життя». Наприклад: мініатюри М. Зошенка: «Зуби» і «Люде і природа» (1929. — Ч. 47. — С. 3; Ч. 52. — С. 3); «Радянський бюрократизм» (1931. — Ч. 35. — С. 3); «Ліквідація неграмотности» (1932. — Ч. 31. — С. 7) та А. Ларина «Пригода професора» (1929. — Ч. 56. — С. 4—5).

Багато газетної площі присвячено *мемуаристиці*. Так, у ч. 14 за 1928 р. опубліковано статтю І. Кревецького «Спомини: Великі історичні події 1914—1920 рр., спомини про них у різних народів і великий брак їх у нас»; анонсовано праці І. Кревецького та О. Назарука «Українська мемуаристика — Як писати мемуари» (Львів, 1923) та спеціальний випуск «Старої України», присвячений українській мемуаристиці XI—XX ст.; вміщено рецензії на видання: Петрів В. Спомини з часів української революції (1917—1921). Ч. 1. До берестейського миру. — Львів : Червона калина, 1927. — 180 с.; Магалецький Ю. Останній акт трагедії (Етап визвольної боротьби українського народу) (1917—1920). — Львів, 1928. — 55 с.

Багато «спогадних» матеріалів, підготовлених І. Кревецьким, надруковано 1930 р. Це, зокрема, такі публікації: методологічна стаття «Мемуари. Що таке мемуари. — Роди мемуарів. — Закінчення мемуарів» (Ч. 1. — С. 12—13); «З історії мемуаристики. Початки мемуаристики. — Середні віки. — Новочасна мемуаристика» (Ч. 2. — С. 6—7); «Мемуаристика в поляків» (Ч. 4. — С. 6); «Польська мемуаристика в XIX—XX ст.» (Ч. 6. — С. 6—7); «Російська мемуаристика від XII-го до XVIII-ого ст.» (Ч. 8. — С. 6—7); «Нова російська мемуаристика» (Ч. 10. — С. 6—7); оглядова стаття «Українська мемуаристика» (Ч. 56. — С. 6); «Найстарші українські спомини. Початок XII ст.» (Ч. 58. — С. 6); «Перша українська автобіографія» («Поучення дітям» Вел. кн. Володимира Мономаха») (Ч. 62. — С. 6); «Найстарші українські подорожні записки. «Хожденье Данила, Русьскыя Земли игумена» до св. Землі в рр. 1106—1170» (Ч. 66. — С. 6—7); «Нові українські мемуари» (Ч. 98. — С. 6). І. Кревецький надрукував по одній оглядовій статті п. н. «Нові українські мемуари» 1931 р. (Ч. 51. — С. 6—7) та 1932 р. (Ч. 75. — С. 6).

У низці статей висвітлюється життєвий шлях і творчі здобутки музикантів та художників. 1928 р. було надруковано нарис (науковий фейлетон) Бориса Кудрика «Франц Шуберт» — з нагоди 100-х роковин смерті композитора (Ч. 63. — С. 4—5; Ч. 64. — С. 2—3; Ч. 66. — С. 2—3; Ч. 67. — С. 4—5), подано його біографію й аналіз творчості, у 1929 р. — матеріали того ж автора «Анатоль Вахнянин (автор найкращого музичного твору всієї староғалицької школи)» —

до 20-х роковин з дня смерті (Ч. 81. — С. 6); «Ілля Репін (Найбільший маляр України)» — до 85-річчя уродин (Ч. 65. — С. 6).

1931 р. було надруковано цикл матеріалів, присвячених модерному мистецтву. Публікувалися, зокрема, лекції Івана Копача та обговорення їх: «Три знаки часу» (представив А. Ч.) (Ч. 93. — С. 6—7); «Нові напрями в мистецтві» (Ч. 98. — С. 6—7). Продовжено згаданий цикл уже 1932 р.: «Нові напрями в мистецтві (Атоналізм в музиці)» (Ч. 1. — С. 12—13); «Три знаки часу (Дадаїзм в літературі)» (Ч. 29. — С. 6—7).

У ч. 43 за 1932 р. опубліковано статтю, присвячену відкриттю виставки української графіки, організованої Асоціацією незалежних українських митців у приміщенні музею Наукового товариства ім. Т. Шевченка (с. 5, 7). У ній міститься своєрідна дидактична настанова: «Наше громадянство повинно в інтересі укр. культури закуповувати праці наших мистців і замовляти в них нові; як відомо, т. зв. екслібриси можуть бути виконані після помислів замовляючих. Уладження сеї вистави получене зі значними коштами які повинно покрити наше громадянство, відвідуючи масову виставу» (с. 7). Продовження публікації — у ч. 44, зокрема розповідь про відділення виставки «Експедиція заготовки державних паперів України», яка, крім «великої мистецької вартости... має для нас велике історичне значіння», а також «викликає в нас почування благородної гордості», бо «мало котра держава має державні папери такої високої мистецької вартости як мала наша в 1917—1919 рр.» (с. 3). Отже, такі публікації спрямовані на пробудження національної свідомості, плекання гордості за свою державу.

У ч. 45 цього ж року, в рубриці «ЛНМ», подано ілюстровану статтю «Український ехлібрис (на виставі української графіки у Львові)», в якій ідеться про історію ехлібриса, розвиток цього мистецького явища в Україні, а також міститься неодмінний заклик підтримати вітчизняне мистецтво: «Як ознакою культурної людини є власна книгозбірня, так ознакою культурного книголюбця є свій власний мистецький ехлібрис» (с. 6). До такого тематичного блоку належить стаття «Українська книга, її обкладинка, оздоба й ілюстрація в минулому й сучасному» (Ч. 49. — С. 6—7). Автор прагне представити читачеві те чи інше явище в його цілісності: дефініція, розвиток, сучасний стан, безсумнівно, впливають на формування світогляду.

Крім того, у публікації, знову ж таки, присутній дидактичний компонент. Тут — це настанова на дбайливе поводження з книжками: «Добре було би, якби ми перейнялися такою глибокою пошаною до книжки, яку мали наші культурні предки, котрі уважали книжку за щось великого, святого, а «книжне почитаніє» за необхідну для спасення річ. Розуміється, коли книжка добра» (с. 7). Ця ж тематика порушується у статті «Сучасні українські графіки» (Ч. 55. — С. 6—7).

Від ч. 7 за 1933 р. у «Новій Зорі» запроваджується велика рубрика «Театр», підготовлена Арамісом. У ній вміщено рецензії на вистави Українського театру ім. І. Тобілевича (комедія «Роксі», оперета «Мікадо») і «Театру ріжнородностей» (фантастична комедія «Магія») у Львові (Ч. 7. — С. 6—7). У ч. 8 — рецензії І. Д. на спектаклі «Бояриня» та «Мотря» Українського театру ім. І. Тобілевича (с. 5).

У ч. 9 за 1933 р. починає функціонувати велика рубрика «Кіно». У ній подано рецензійні замітки «Про вагу кіна» (наголошується на розумінні Ватиканом важливості технічного поступу для поширення католицької ідеї [6]), «Католицьке кіно у Франції», «Львівські кіна». У цій рубриці ч. 13 опубліковано огляд «Большевицькі фільми» (с. 6), у ч. 63 — «Нова фільмова політика» (с. 5—6). При публікації реклами кінофільмів використовуються окремі кадри з картин. Скажімо, у ч. 15 (с. 8) надруковано рекламу фільму «В тіні хреста» (студія «Парамаунт», реж. Сесіль Б. де Мілль) з повідомленням, у яких кінозалах відбудуватиметься перегляд. До речі, у ч. 18 вміщено рецензію на цей фільм. У подальших числах функціонує рубрика «З кіна», в якій подаються рецензії. Критичні матеріали, присвячені цьому виду мистецтва, містяться й у традиційній рубриці «ЛНМ», до прикладу «Католицький фільм» (кінострічка «Під Твою милість») О. Моха (Ч. 40. — С. 6).

Не обділено увагою й більш традиційні види мистецтва, зокрема живопис. Так, у ч. 20 опубліковано статтю Б. І. «Вистава парижських малярів у Львові» (с. 6). Варто зауважити, що у часописі мистецькі публікації супроводжуються ілюстраціями, зазвичай це репродукції картин і графічних рисунків, ескібрисів, вміщуваних у різних числах видання (не тільки в тих, де й самі статті). У ч. 24 ще один матеріал присвячено цій виставці — «Українсько-фран-

цузько-італійська вистава образів у Львові» І. Рошкевича (с. 6). У ч. 27 надруковано повідомлення про персональну виставку Олени Кульчицької (с. 11), а в ч. 32 — розлогу статтю І. Рошкевича «Виставка малюнків і гравюр Олени Кульчицької» (с. 6).

У «Новій Зорі» друкуються і загальнометодологічні статті мистецької тематики, як-от праця Фрідріха Вагнера, професора Вроцлавського університету, п. н. «Яка ціль мистецтва: етична чи естетична?» (1933. — Ч. 60. — С. 5—6).

Серед інших дотичних проблем, висвітлюваних часописом, можна виокремити мовну: статті «Українська літературна мова і Галичина» (1929. — Ч. 14. — С. 6); «Коли ми були одним з найкультурніших народів в Європі» (1929. — Ч. 67. — С. 6—7). В останній, зокрема, надруковано зразки грамот, писаних кирилицею, узятих із видання В. Розова «Українські грамоти» (К. : УАН, 1928), разом із промовистим коментарем редакції: «Тут перед нами наглядні докази, що значила і значить своя держава: навіть коли її давно вже не стало, то ще кидала вона свій яркий рефлекс не тільки на етнографічно наші землі, але й на державні народи далеких територій, від азійських степів почавши по Балкан і Балтійське море. Ще тоді нашою мовою володіли й урядували Татари, Волохи і Поляки. Як-же небогато часу від тоді минуло, а наша мова перестала бути не тільки міжнародною, але й урядовою на нашій власній землі. І як-же марно представляється тепер т. зв. офіційна українізація, при котрій нашої мови вживають у мнимій українській державі тільки в цілях пропаганди звихнених ідей комунізму та богохульства» (с. 7).

Велику увагу редакція видання приділяла енциклопедичній справі. Зокрема, від 1931 р. регулярно вміщуються матеріали о. М. Каровця про видання Української Загальної Енциклопедії.

Значним блоком представлено статті про подорожі та подорожню літературу, підготовлені І. Кривецьким. Так, 1929 р. у ч. 48 презентовано першу публікацію «Подорожі (Роди і значіння подорожей. — Історія. — Описи подорожей)» (с. 6—7), у ч. 50 — «Подорожі чужинців по Україні до кінця XVII ст.» (с. 6), у ч. 52 — «Подорожі чужинців по Україні в XVIII—XX ст.» (с. 6—7), у ч. 56 — «Подорожі Українців по Україні» (с. 6—7), у ч. 59 — «Подорожі Українців по чужині» (с. 6—7), у ч. 69 — розлогу статтю-персо-

налію «Найбільший подорожник України (24літня подорож В. Григоровича-Барського по Європі, Азій й Африці: 1723—1747)» (с. 6—7).

Отже, блок літературно-мистецьких матеріалів надзвичайно показовий.

Якщо ж говорити про спадкоємність, то відновлена «Нова Зоря» перебрала насамперед основну цільову настанову — формування гармонійної особистості через невсипущу турботу про дух людини, утвердження морально-етичних цінностей, виховання відповідальності за власний вибір і вчинки, плекання уміння бачити красу в усьому, самовдосконалюватися, а також через надання можливості висловитись і бути почутим.

Щодо тематики публікацій, івано-франківський часопис так само, як і його попередник, багатогранний: окрім життя Церкви й релігійних громад, він висвітлює соціальну, мистецьку, екологічну, політичну, літературну тощо проблематику.

Видання використовує тематичні сторінки як принцип організації матеріалу. Має розмаїту жанрову палітру. Зокрема, серед інформаційних — це замітка (хронікальна, розширена, критична і полемічна), різні види інтерв'ю, репортаж; серед аналітичних — коментар, стаття, лист, рецензія; серед художньо-публіцистичних — нарис, есе. Із жанрів конфесійного стилю використовуються молитва й проповідь.

Підбиваючи підсумки, варто зауважити, що висвітлення літературно-мистецької проблематики у «Новій Зорі» 20—30-х рр. минулого століття поставлено на належному рівні, оскільки з редакцією співпрацювала когорта блискучих публіцистів, критиків, науковців. Так, часопис — греко-католицьке видання, тож його літературна критика часом була дещо тенденційною. Однак у матеріалах газети про якогось письменника, хоч би й критикованого В. Винниченка, було представлено цілісний аналіз творчості. Тобто читач, знаючи про весь творчий доробок письменника, міг звернутися до першоджерела і перевірити слушність або неслухність міркувань критика, рецензента, оглядача. Більше того, він міг оприлюднити свою позицію щодо прочитаного на сторінках часопису.

Такий досвід, безсумнівно, можна й потрібно використовувати і для удосконалення відновленої газети, і в підготовці майбутніх журналів. Зокрема, матеріали львівської «Нової Зорі» можуть слугувати добрим ілюстративно-навчальним матеріалом при вивченні

курсу «Літературно-художня критика». Причому стосується це не лише літератури (дуже часто сучасна рецензія на той чи інший художній текст перетворюється на потік суб'єктивних вражень журналіста на рівні суто смакових «подобається/не подобається»), а й музики, театру, кіно, живопису, графіки, нових синкретичних мистецьких явищ.

Зазначимо, що в представленні літературно-мистецької проблематики часопис виробив своєрідні алгоритми подання матеріалу, які, наприклад у літературному портреті, узагальнено виглядають так: 1) коротка характеристика мистецької сфери; 2) біографічні дані особистості; 3) введення в український (світовий) літературно-історичний контекст; 4) бібліографія; 5) аналіз та (або) інтерпретація творчого доробку; 6) роль митця у розвитку літературного процесу і вплив на читацьку аудиторію; 7) прогностичний елемент.

Отже, можна стверджувати, що видання завжди дбало про адекватність відображення цілісної картини світу, подаючи інформацію з усіх галузей знання, мистецтва, торкаючись усіх граней життя окремої людини й соціуму загалом.

1. *Кобилянська О.* Людина. Царівна / О. Кобилянська. — К. : Котигорошко, 1994. — 360 с.
2. *Крупський І. В.* Українська релігійно-церковна журналістика і проблеми національного державотворення / І. В. Крупський // Збірник праць Науково-дослідного центру періодики. — Львів, 1999. — Вип. 6. — С. 395—399.
3. «Нова Зоря» — у світлі трьох ювілеїв: Слово директора видавництва «Нова Зоря» о. Ігоря Пелехатого на ювілейній презентації 27 лютого 2006 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: // <http://nz@com.if.ua>.
4. *Панченко В.* Будинок з химерами. Творчість Володимира Винниченка 1900—1920 рр. у європейському культурному контексті / В. Панченко. — Кіровоград, 1998. — 272 с.
5. *Сніцарчук Л. В.* Українська преса Галичини (1919—1939 рр.) і журналістикознавчий дискурс : монографія / Лідія Сніцарчук ; НАН України, ЛННБУ ім. В. Стефаника, Відділення «Науково-дослідний центр періодики». — Львів, 2009. — 416 с.
6. Церква і соціальна комунікація: Найголовніші документи Католицької Церкви про пресу, радіо, телебачення, інтернет та інші медіа / упоряд. і наук. ред. М. Перун. — Львів : Вид-во УКУ, 2004. — 440 с.